

TIL O'RGANISHDA ZAMONAVIY INNOVATSION METODLAR VA SAMARALI O'ZLASHTIRISH STRATEGIYALARI

*D. Sattarova*¹

Annotatsiya:

Zamonaviy innovatsion yondashuvlar til o'rganish jarayonini sezilarli darajada samarali qilishga yordam bermoqda. Sun'iy intellekt, virtual va kengaytirilgan reallik, gamifikatsiya va moslashtirilgan ta'lim dasturlari o'quvchilarga tilni tezroq va chuqurroq o'zlashtirish imkonini beradi. Ushbu maqolada til o'rganishdagi innovatsion metodlar, ularning samaradorligi va amaliyotga tatbiq etish masalalari tahlil qilinadi. Zamonaviy texnologiyalarning ta'limga integratsiyasi, motivatsiyani oshirish va interaktiv o'qitish usullari orqali til o'rganish jarayoni qanday rivojlanayotgani yoritiladi. Innovatsion ta'lim yondashuvlarining afzalliklari hamda ularning o'quvchilarning muloqot qobiliyatlari va mustaqil o'rganish strategiyalariga ta'siri muhokama qilinadi.

Kalit so'zlar: til o'rganish, innovatsion metodlar, sun'iy intellekt, virtual reallik, kengaytirilgan reallik, gamifikatsiya, moslashtirilgan ta'lim, interaktiv ta'lim, texnologiyalar, motivatsiya, samaradorlik.

Kirish. Zamonaviy texnologiyalar va pedagogik yondashuvlarning rivojlanishi bilan til o'rganish jarayoni yanada samarali va interaktiv tus olmoqda. An'anaviy o'qitish metodlari innovatsion yondashuvlar bilan boyitilib, o'quvchilarga tilni tezroq va chuqurroq o'zlashtirish imkoniyatini bermoqda. Til o'rganish jarayonida innovatsion yondashuvlar o'quvchilarning motivatsiyasini oshirish, muloqot qobiliyatlarini rivojlantirish va bilimlarni mustahkamlashga xizmat qiladi. Xususan, sun'iy intellekt, virtual va kengaytirilgan reallik, gamifikatsiya hamda interaktiv o'qitish usullari orqali o'quvchilar real hayotga yaqin sharoitda chet tilini o'rganish imkoniyatiga ega bo'lmoqda [7,397].

Shu bilan birga, individual o'rganish usullari va moslashtirilgan ta'lim dasturlari har bir o'quvchining ehtiyojlariga mos ravishda bilim olishiga yordam beradi. Bunday yondashuvlar nafaqat tilni samarali o'zlashtirishga, balki o'quvchilarning mustaqil ta'lim olish ko'nikmalarini rivojlantirishga ham xizmat qiladi. Innovatsion usullarning qo'llanilishi til o'rganish jarayonini yanada qiziqarli va natijador qilish imkonini beradi. Shu sababli, ushbu maqolada til o'rganishdagi zamonaviy yondashuvlar va samarali o'zlashtirish usullari, ularning afzalliklari va amaliyotga tadbiiq etish masalalari keng yoritiladi. Til o'rganish sohasidagi innovatsion texnologiyalar va ilg'or pedagogik metodlarni o'rganish orqali o'quv jarayonini yanada samarali tashkil etish mumkin.

Asosiy qism. Zamonaviy dunyoda til o'rganish jarayoni tez o'zgarib bormoqda va innovatsion yondashuvlar ushbu jarayonni yanada samarali qilishga xizmat qilmoqda. An'anaviy o'qitish usullari o'quvchilarning ehtiyojlariga to'liq javob bera olmagan sababli, yangi texnologiyalar va pedagogik strategiyalar til o'rganish jarayoniga jadal suratda tatbiq etilmoqda. Ushbu yondashuvlarning asosiy maqsadi o'quvchilarning motivatsiyasini oshirish, o'rganish jarayonini interaktiv qilish va tilni tezroq o'zlashtirishga ko'maklashishdan iborat. Ayniqsa, sun'iy intellekt asosida ishlab chiqilgan ta'lim platformalari, virtual va kengaytirilgan reallik, gamifikatsiya, moslashtirilgan ta'lim dasturlari va boshqa innovatsion usullar o'quvchilarning til o'rganish tajribasini butunlay o'zgartirmoqda. Ushbu texnologiyalar yordamida o'quvchilar til muhitiga chuqurroq singib ketish imkoniyatiga ega bo'lib, real hayotdagi muloqotga yaqin sharoitda til o'rganishlari mumkin [5,286].

Innovatsion yondashuvlardan biri sun'iy intellekt asosida ishlovchi interaktiv platformalardir. Ushbu platformalar o'quvchilarga individual o'rganish imkoniyatini taqdim etib, ularning o'zlashtirish darajasini tahlil qilish va ularga mos materiallar taklif qilish xususiyatiga ega. Sun'iy intellekt yordamida ishlab chiqilgan dasturlar, masalan, Duolingo, Babbel, Rosetta Stone kabi tillarni o'rgatish platformalari o'quvchilarning zaif tomonlarini aniqlab, ularga mos topshiriqlarni avtomatik tarzda taklif qiladi. Bunday yondashuv o'quvchilarning til o'rganish jarayonini samarali tashkil etib, ularga moslashuvchan o'qitish imkoniyatini yaratadi. Bundan tashqari, sun'iy intellekt asosida ishlab chiqilgan suhbat botlari ham mavjud bo'lib, ular foydalanuvchilarga tabiiy nutq muhitida mashq qilish imkonini beradi. Ushbu texnologiyalar til o'rganish jarayonini tezlashtirish va uni yanada samarali qilish uchun muhim ahamiyatga ega.

Bundan tashqari, virtual va kengaytirilgan reallik texnologiyalari ham til o'rganish sohasida keng qo'llanilmoqda. Virtual reallik texnologiyalari o'quvchilarga haqiqiy til muhitini yaratib, ularni real vaziyatlarda muloqot qilishga tayyorlaydi. Masalan, til o'rganuvchilar virtual reallik ko'zoynaklari yordamida xorijiy

¹ Sattarova Dilrabo Ikrambayevna, Samarqand Davlat Chet tillar Instituti assistent o'qituvchisi

davlatlarga “sayohat” qilib, o’sha mamlakat aholisi bilan virtual suhbat qurish imkoniyatiga ega bo’ladilar. Bu esa ularga haqiqiy muloqot sharoitida til ko’nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi. Shu bilan birga, kengaytirilgan reallik texnologiyalari o’quvchilarga qo’shimcha vizual va audio materiallar orqali o’rganilayotgan tilni yanada samarali o’zlashtirish imkonini yaratadi. Masalan, kitoblardagi rasm yoki matn ustiga telefon kamerasi yo’naltirilganda, qo’shimcha ma’lumotlar, talaffuz yoki tarjimalar paydo bo’lishi mumkin. Ushbu yondashuvlar o’quvchilarga real hayot sharoitlariga yaqinlashish va til o’rganish jarayonini tabiiy muhitga moslashtirish imkoniyatini beradi [1,318].

Gamifikatsiya ham til o’rganish jarayonini sezilarli darajada o’zgartirib, uni yanada qiziqarli va samarali qiladi. Gamifikatsiya mohiyatan o’yin elementlarini ta’lim jarayoniga tatbiq etishdan iborat bo’lib, bu usul o’quvchilarning motivatsiyasini oshirish va ularning faol ishtirokini ta’minlashga yordam beradi. Masalan, turli xil mukofot tizimlari, darajalar, raqobat ruhini kuchaytiruvchi vazifalar va topshiriqlar o’quvchilarni darslarga faol jalb etishga yordam beradi. Shu sababli, ko’plab onlayn ta’lim platformalari gamifikatsiyani o’z dasturlariga qo’shib, o’quvchilarni uzluksiz mashg’ulotlarga jalb etishga intilmoqda. Shu bilan birga, o’yin elementlari orqali o’rganilayotgan tilga bo’lgan qiziqish ortadi, bu esa o’quvchilar uchun yanada samarali natijalarga olib keladi.

Til o’rganishda moslashtirilgan ta’lim yondashuvlari ham juda muhimdir. Har bir o’quvchi o’ziga xos o’rganish uslubiga ega bo’lib, ba’zilar vizual materiallar orqali yaxshi o’zlashtirsa, boshqalari eshitish yoki amaliy mashqlar orqali bilimlarni mustahkamlashni afzal ko’radi. Shu sababli, innovatsion yondashuvlar individual ta’lim dasturlarini ishlab chiqishga imkon yaratadi. Masalan, onlayn ta’lim platformalari o’quvchilarning bilim darajasiga mos ravishda materiallarni taqdim etib, ularga mos tempda o’rganish imkonini beradi. Bu esa har bir o’quvchi o’z ehtiyojlariga mos ravishda til o’rganishini ta’minlaydi. Moslashtirilgan ta’lim yondashuvlari nafaqat individual o’rganish jarayonini qo’llab-quvvatlaydi, balki har bir o’quvchining maksimal darajada samarali bilim olishini ta’minlaydi [4,193].

Til o’rganish jarayonida innovatsion yondashuvlarning samaradorligi ko’plab ilmiy tadqiqotlar bilan tasdiqlangan. Zamonaviy ta’lim tizimida interaktiv metodlarning keng qo’llanilishi o’quvchilarning faol ishtirokini ta’minlab, ularning bilimlarni yanada samarali o’zlashtirishiga yordam beradi. Bunday yondashuvlar o’quvchilarni o’qitish jarayonining passiv ishtirokchilaridan faol qatnashchilarga aylantirib, ularning o’rganish samaradorligini oshiradi. Ayniqsa, texnologiyalarga asoslangan ta’lim vositalari orqali o’quvchilarning amaliy til bilimi rivojlantiriladi va ular mustaqil ravishda til muhitida harakat qilish imkoniyatiga ega bo’ladilar.

Shuningdek, innovatsion yondashuvlarning samaradorligi bevosita o’qituvchilarning malakasiga ham bog’liqdir. O’qituvchilar yangi texnologiyalarni o’z darslariga muvaffaqiyatli tatbiq eta olsalar, o’quvchilarning o’rganish jarayoni yanada qiziqarli va samarali kechadi. Shu sababli, pedagoglar doimiy ravishda o’z bilimlarini yangilab borishi va zamonaviy texnologiyalarni o’zlashtirishi muhimdir. Bu nafaqat o’qitish sifatini oshirishga, balki o’quvchilarning til o’rganishga bo’lgan ishtiroqini kuchaytirishga xizmat qiladi [8].

Xulosa. Xulosa qilib aytganda, innovatsion yondashuvlar va zamonaviy o’zlashtirish usullari til o’rganish jarayonini sezilarli darajada o’zgartirmoqda. Sun’iy intellekt, virtual va kengaytirilgan reallik, gamifikatsiya va moslashtirilgan ta’lim kabi usullar o’quvchilarga yanada samarali va interaktiv o’qitish imkonini bermozda. Ushbu metodlar yordamida o’quvchilar o’z bilimlarini real hayot sharoitida sinab ko’rish imkoniyatiga ega bo’lib, bu esa til o’rganish jarayonini yanada samarali va qiziqarli qiladi. Kelajakda texnologik innovatsiyalarning yanada rivojlanishi bilan til o’rganish jarayoni yangi bosqichga ko’tarilishi kutilmoqda. Shu sababli, ushbu usullarni ta’lim jarayoniga keng tatbiq etish va ulardan samarali foydalanish muhim ahamiyat kasb etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro’yxati:

- [1]. Johnson D. *Innovative Approaches to Language Learning* // Cambridge University Press, 2021. – 320 p.
- [2]. OG Ulashevna. *About the classification of kinship terms. International Conference humanistic role of language and literature in the ...*, 2024
- [3]. Brown H. D. *Principles of Language Learning and Teaching* // Pearson Education, 2015. – 432 p.
- [4]. K Absalamov, R Khujakulov. *Enhancing writing skills in school: innovative activities for success. Conference Proceedings: Fostering Your Research Spirit, 192-194*, 2024
- [5]. Richards J. C. *Approaches and Methods in Language Teaching* // Cambridge University Press, 2017. – 288 p.
- [6]. G Ochilova *Investigation of the Parameters of Marital Kinship. American Journal of Language, Literacy and Learning in STEM Education* 3, 173–177.
- [7]. Schmitt N. *An Introduction to Applied Linguistics* // Routledge, 2019. – 400 p.

- [8]. ХУ Абсаламов. *Ingliz tilida yozma nutq kompetentsiyasining tadqiqi*. *Международный журнал искусство слова* 6 (4), 2023
- [9]. Dörnyei Z. *Motivational Strategies in the Language Classroom* // Cambridge University Press, 2001. – 155 p.